

Nova motivaziun en la professiun

La reintegraziun professiunala è in dals facturs essenzials da la rehabilitaziun cumplessiva dals para- e tetraplegichers. Sche las personas en sutga cun rodas pon puspè lavurar, na dat quai ad ellas betg mo independenza economica, mabain era confidenza en sasez e motivaziun per l'avegnir. Sin questas finamiras pretensiusas sa concentrescha l'activitad multifara da l'Institut per la tscherna da la professiun en il Center svizzer dals paraplegichers a Nottwil.

KARL EMMENEGGER,
 Manader da l'Institut per la tscherna da la professiun

Anc avant in mez tschientaner eran las schanzas da survivor da para- e tetraplegichers fitg pitschnas. Savens manavan grevas cumplicaziuns baud u tard a la mort. Sch'els survivevan tuttina, vegnivan els tractads sco paupers cas socials e bandischads en l'anonimitad. Umans impedids be corporalmain, ma betg spiertalmain stuevan en programs d'occupaziun monotons montar spinas da contact u tatgar cuvertas. «Quai na dastga bain betg esser», manegiava dr. med. Guido A. Zäch, da lez temp medi assistent en il Bürgerspital a Basilea. El era persvas che personas en sutga cun rodas possian daventar puspè commembers da la societad effizients, activs ed independents - damai pajataglias. Da questa persvasiun è naschè il concept da la rehabilitaziun cumplessiva. Per realisar quella ha Guido A. Zäch fundà

pli tard la Fundaziun svizra per paraplegichers. Grazia a l'agid da questa fundaziun è la situaziun dals para- e tetraplegichers sa meglierada dapi il 1975 cuntinuadamain e decisivamain.

Vesair ils problems e schliar els

Quai ch'è dentant restà, èn las temas e las dumondas da quels umans ch'èn tutgads tuttenina d'ina dira frida dal destin. Qualas e quantas schanzas, sche insumma, han els per pudair returnar en la vita professiunala suentar la rehabilitaziun en la clinica speziala e per esser segirads finanzielmain? La dumonda centrala è schebain ina persuna en sutga cun rodas po lavurar vinavant en sia anteriura professiun u sch'ella sto midar professiun resp. s'orientar da nov. In segund factur essenzial è il temp ch'ils pertutgads han a disposiziun per far quai.

Integraziun enstagl d'ina renta: il plaschair da lavurar e l'independenza finanziaria promovon la confidenza en sasez ed il gust da viver.

Cunquai ch'il dretg ad ina renta d'invaliditad sa definescha en Svizra sulettain sur il grad da la capacitad da lavurar e che l'intschertezza na promova segir betg in svilup positiv, ston ins prubar da schliar quests problems a moda speditiva. E per-

«Ins sto chattar sin
tut ils nivels in bun
equiliber tranter
promover e pretender.»

quai che las diversas consequenzas d'ina paraplegia na pon betg vegnir tractadas mintgina per sasezza resp. ina suenter l'otra, ston ins chattar permanentain sin tut ils nivels in bun equiliber tranter promover e pretender. Il Center svizzer dals paraplegichers Nottwil porscha las cundiziuns necessarias per quai. Quellas permettan a l'Institut per la tscherna da la professiun, ina partiziun da l'Associaziun svizra dals

paraplegichers, da chattar ina schliaziun optimala per la reintegraziun professiunala da para- e tetraplegichers.

Integraziun tras confidenza e motivaziun

Il process da trais stgalims durant l'emprima reabilitaziun cumenza gia sin la staziun intensiva, nua ch'il pacient vegn contactà per l'emprima giada. I sa tracta da crear ina relaziun da confidenza vicendaivla, per ch'in paraplegicher delegheschia la tgira dals contacts anc existents cun il mund da la lavur a partenaris cumpetents. Il pacient na duai però betg vegnir exclus da quest process, el duai surpigliar vinavant la responsabladad per sasez. Suenter var trais emnas cumenza l'emprima fasa tar il pacient sez, en la quala el vegn animà da vegnir activ. Quai succeda cun in program da motivaziun, nua ch'el po tscherner, schebain el vul far in curs da computer, in curs da linguatg

Lavur da montascha:
er la mobiglia stat prest
sin chommas fermas.

Nova orientaziun: cussegliaziun
e trenament durant il segiurn staziunar en il CSP.

u in'otra scolaziun supplementara. Il scopo principal è da dar al pacient nova confidenza en sasez e da metter il fundament per la capacitad da decider persunala. En la segunda fasa vegn erui l'emprim cun ina analisa da las resursas tge ch'è irreparabel e pers per adina. Tge professiun ch'ils pertutgads han exercità avant l'accident è tant enavant relevant ch'il resultat da

questa analisa decida davart las schanzas e las perspectivas individualas. Ins vul musar al pacient ch'ina sperdita po vegnir cumpensada cun in gudogn pussaivel. Suenter vegn activada la cussegliaziun da professiun e da carriera. La cumbinaziun è necessaria, perquai che l'elecziun da professiuns da basa per in tetraplegicher è per exempel pli pitschna che quella per in paraplegicher. En il test che suonda vegn

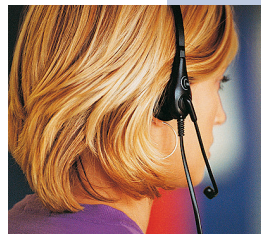

NOV PROJECT: CALL CENTER

L'incumbensa prioritara da l'Institut per la tschernera da la professiun è la reintegraziun professiunala dals para- e tetraplegichers. Els pon far diever per vita duranta d'ina vasta purschida en la furma individuala giavischada. En ils secturs speziala tecnica, communicaziun, professiuns da biro, informatica ed artisanat vegnan da nov era offrids tests per betg pazients resp. persunas che vegnan tramessas d'in uffizi da l'assicuranza d'invalidità.

Fitg impurtanta è era la stretga collavuraziun cun tut las instituziuns participadas: saja quai per chattar schliaziuns en cas da problems e da dumondas specificas u per realisar ideas innovativas per la reintegraziun. Uschia ha l'Institut introduci dacurt ina nova furma d'emprovas da lavur e da reintegraziun. Pli exact: en il CSP Nottwil sa chatta l'infrastructura per in Call Center cun tschintg plazs da lavur, che vegn manà d'ina firma externa. Quella metta a disposiziun la software sco era il personal spezialisà per la furmaziun da basa da «Call Center Agent» e furnescha prestaziuns en il sector da la telecomunicaziun. Parallelmain fa l'Institut per la tschernera da la professiun scleriments individuali, emprovas da lavur e praticums.

Ulteriuras infurmaziuns:
Institut per la tschernera da la professiun
Center svizzer dals paraplegichers
6207 Nottwil
Telefon 041 939 00 00
E-mail: ibf.spz@paranet.ch
www.paranet.ch

intermedià al pertutgà durant in tschert temp conuschentschas specificas che vegnan validadas da nov a la fin da la perioda. Sin fundament da questa validaziun vegn lura erui il nivel da capacità probabel, sin il qual sa basan las ulteriuras mesiras.

Avantatgs per tuts sin il terz stgalm

Sch'il pazient sa senta malsegir u n'è betg d'accord cun il resultat, pon ins repeter quest test. Uschiglio cumenza il terz stgalm, numnadamain quel da l'integraziun efectiva. Per quel ston ins avair ina plazza da lavur u d'empredissadi ubain esser recepì en in program da scolaziun cuntinuant. En la concretisaziun dals plans dependi ferm, schebain ins vegn dad unir ils interess differents. L'optica dals purtaders dals custs sco er quella dals patruns è en emprima lingia drizzada sin aspects economics. Ils sceptichers tranter els pon ins persvader il pli tgunsch, sch'ins als offra dad accompagnar l'emprova da lavur e da sustegnair sche necessari il team, sco era da s'occupar puspè dals pertutgads, sche l'experiment na reussescha betg. In interprendider vegn dentant a constatar bainprest ch'ina persuna en sutga cun rodas prenda per regla pli serius la lavur e s'identifitgescha fermamain cun ella, ch'ella è pli capavla da sa concentrar e pli pronta da prestar insatge e po dar als auters novs impuls. La finala dovra il pazient il sentiment ch'el saja bainvegnì en il mund da la lavur; la reintegraziun augmenta damai era sia conscienza da sazez ed al permetta da s'integrar puspè complettamain.

Electronica fascinanta: novas schanzas professiunalas malgrà in'auta paralisa.

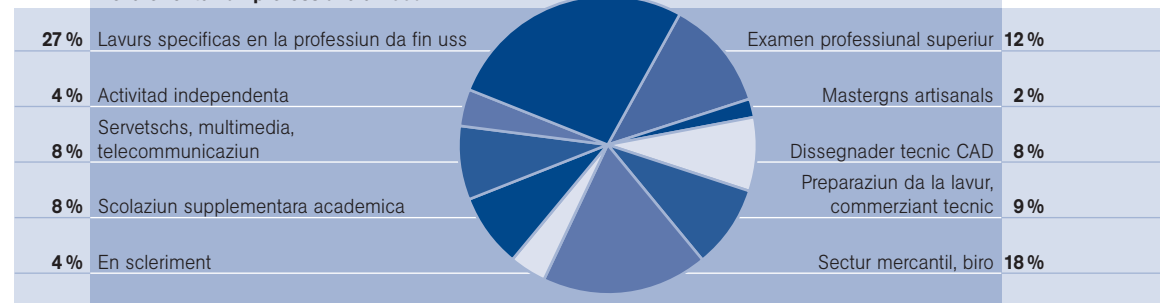
QUOTA DA SUCCESS FITG AUTA

I fiss fatal da tractar ina paraplegia, dal puntg da vista professiunala, tenor in schema fix. Pertge che la situaziun da partenza d'ina commerzianta na sa lascha betg cumparegljar cun quella d'in pur. I fiss era dumandà memia biler, sch'in dissegnader da construcziun auta da 24 onns stuess in mais suentar l'emprima reabilitaziun gia puspè lavurar 100%. Per garantir in success duraivel en la reintegraziun dovri tant ina purschida adequata da scolaziun e da perfecziunament sco era spezialists che conuschian domaduas varts (pazient e martgà da lavur). Il team dad otg persunas da l'Institut per la tschernera da la professiun cum-

piglia perquai scolasts spezialisads da diversas branschas, cussegladers da professiun ed intermediaders da plazzas.

Il sistem pratigà en il Center svizzer dals paraplegichers Nottwil ha ina quota da success constantamain auta. Tar 95% da las persunas tutgadas d'ina paraplegia dal 1990 fin al 2003 ha l'Institut pudì iniziar suentar l'emprima reabilitaziun pass concrets per il return en la vita professiunala. Oz èsi schizunt 98%. Tar tut ils pazients vegnan fatgas mintg'onn controllas posteriuras ambulantas per verificgar ils resultats.

Nova orientaziun professiunala 2003

«Ils interprendiders vegnan a vesair che persunas en sutga cun rodas pon dar als auters novs impuls.»

La fundaziun porta ils custs betg cuvrids

La reintegraziun professiunala tenor la devisa da l'assicuranza d'invaliditad – integraziun enstagl d'ina renta – chaschuna pervi da sia dimensiun a l'entschatta custs relativamain auts. Las activitads da l'Institut per la tscherna da la professiun fixadas

tenor la lescha vegnan indemnisadas da l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas (UFAS). Ils custs che sa dattan durant la fasa d'activaziun sco er per prestaziuns tar l'intermediaziun indispensabla da plazzas n'èn dentant betg inclus. Cun ils assicuraders da malsauns e d'accidents na datti nagins contracts correspundents. Per betg stuair reducir las prestaziuns dat la Fundaziun svizra per paraplegichers gia dapi l'entschatta sustegns finansials considerabels. Sch'ins considerescha da l'autra vart la quota da success efectiva ed il profit – tant persunal sco social – da la reintegraziun dals paraplegichers en la vita professiunala, sa pajan questas investiziuns a lunga vista segir per tuts.

ADRESSAS DA CONTACT IMPURTANTAS		
	Fundazium svizra per paraplegichers, Basilea	061 225 10 10
	Institut svizzer per medischina da salvament, Sursee	041 939 50 50
	Center svizzer dals paraplegichers, Nottwil	041 939 54 54
	Paramobil SA, transformaziun da vehichels, Nottwil	041 939 52 52
	Orthotec SA, meds d'agid, Nottwil	041 939 56 06
	Associazium svizra dals paraplegichers, Nottwil	041 939 54 00
	Center per la construcziun senza obstachels, Muhen	062 737 40 00
	Perscrutaziun svizra da paraplegia, Nottwil	041 939 58 75
	Centrala d'acziun da la REGA, Turitg	1414
www.paranet.ch		